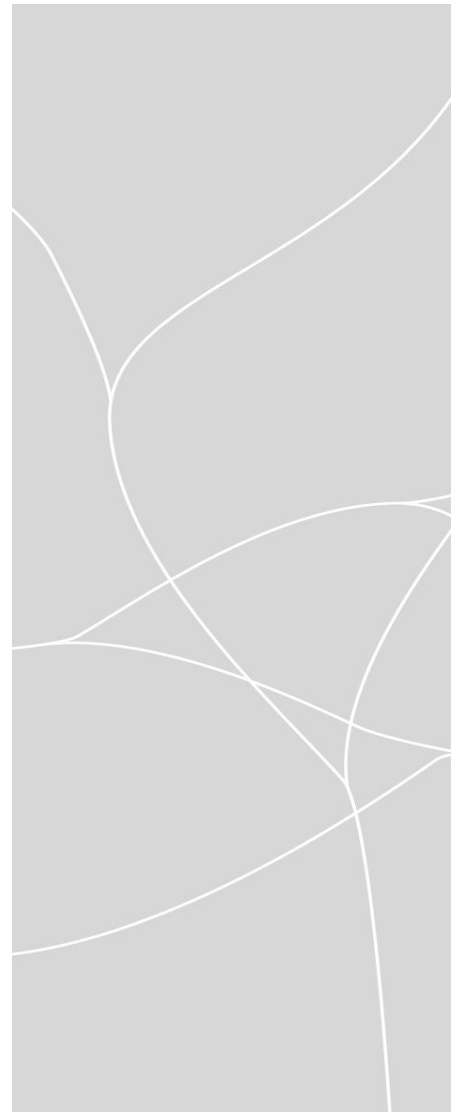

Slutrapport – Uppdrag budget 2018 – En mer ändamålsenlig organisation av stadens drogförebyggande arbete

Stadskontoret

[Här kan du infoga ett foto]

Upprättad
Datum: 2019-10-28
Version: 1.0
Ansvarig: Linda Tuominen
Förvaltning: Stadskontoret
Enhet: Analys- och hållbarhetsavdelningen

Innehållsförteckning

Slutrapport – Uppdrag budget 2018 – En mer ändamålsenlig organisation av stadens drogförebyggande arbete	1
Inledning.....	3
Utredningsuppdraget.....	4
Utredningens tillvägagångssätt	4
Nationell ANDT-strategi 2016-2020.....	5
Rapportering av uppdraget.....	6
Nationell, regional och lokal styrning samt samordning av det drogförebyggande arbetet	6
Nationellt.....	6
Polisens arbete och ansvar	8
Tullverkets arbete och ansvar	8
Socialstyrelsens arbete och ansvar	8
Folkhälsomyndighetens arbete och ansvar	9
Regionalt.....	9
Länsstyrelsernas arbete och ansvar.....	9
Region Skånes arbete och ansvar.....	10
Lokal styrning och samordning	10
Kommunövergripande samverkan för att uppnå målen	11
Andra kommuncentrala styrdokument som kan relateras till det förebyggande och behandlande arbetet	12
Förebyggande och behandlande arbete.....	13
Preventionsnivåer	14
Drogförebyggande arbete ur ett Malmöperspektiv	15
Kartläggning av förvaltningarnas arbete och samverkan	16
Förslag på hur en mer ändamålsenlig organisation av stadens drogförebyggande arbete ska se ut.....	17
Några utgångspunkter.....	17
Organisatorisk placering och samordning	18
Kontakten med berörda myndigheter och andra externa parter...	19
Ekonomiska konsekvenser	20

Inledning

För att skapa en trygg, välmående och attraktiv stad är det väsentligt att både arbeta förebyggande och behandlande vad gäller alkohol, narkotika, doping, tobak och spel inklusive gaming.

Användande av alkohol, narkotika, doping, tobak samt spel inklusive gaming innebär risker i form av att utveckla ett beroende. Det är därför viktigt och värdefullt att så tidigt som möjligt förebygga bruk och missbruk. Ett riskfyllt beteende kopplat till ovanstående som inleds i unga år tenderar att fortsätta under en längre tid av livet.

Att skapa goda och jämlika uppväxtvillkor för barn och unga är ett omfattande och långsiktigt arbete som bidrar till social hållbarhet och jämlik hälsa. Några saker som främjar detta är möjlighet till förskola, skola, gymnasium samt kultur- och fritidsaktiviteter. Genom skolförvaltningarnas, kulturförvaltningens och fritidsförvaltningens grunduppdrag förebygger vi problem som exempelvis ungdomars våld, kriminalitet, bruk av alkohol och droger, sexuellt riskbeteende, ofullständig skolgång samt depression och ångest. Skolframgång är den starkast skyddande faktorn för alla barn vilket gör det extra viktigt att barnen får en chans att lyckas i skolan och att skolan är en trygg plats för dem. Likaså kan utvecklingsfrämjande möten med stödjande och bekräftande vuxna utanför familjen och engagerade vuxenmodeller, till exempel idrottsledare eller andra inom föreningslivet, ha en avgörande betydelse för en ung människas utveckling.¹

Ofta är det samma bakomliggande orsaker till ovan nämnda hälso- och beteendeproblem. Genom att ta reda på vilka risk- och skyddsfaktorer som finns i staden och därefter arbeta för att minimera riskfaktorer och stärka skyddsfaktorer, kan dessa problembeteenden förebyggas och minska. Genom att använda behovsanpassade insatser vid stöd och behandling till personer som är i riskzon eller som utvecklat ett missbruk och beroende, kan vi förebygga och minska risken att de återfaller i gamla problembeteenden.

I Malmö stad arbetar cirka 26 000 personer vilket även kräver rutiner för hantering av missbruk av alkohol och narkotika på arbetsplatsen. Malmö stad har verksamheter med ansvar för äldreboenden, boenden för personer med funktionsnedsättning och hemtjänstpersonal vilket kräver att de förebyggande och behandlande perspektiven även finns med där. Malmö stad har också ansvar för det fysiska rummet och miljöaspekter relaterat till hälsa. Med detta avses trygghet och säkerhet samt tillsyn vad gäller hälsovådliga preparat och miljöer.

Det förebyggande och behandlande arbetet pågår dagligen och bygger på insatser från många olika håll. Ett framgångsrikt sådant arbete är komplext och

¹ *Ungdomar, fritid och hälsa. En forskningsöversikt om fritidens skydds- och riskfaktorer.* Ungdomsstyrelsens skrifter 2007:13. Hämtat 190919 från

https://www.mucf.se/sites/default/files/publikationer_uploads/ungdomar-fritid-halsa.pdf

kräver långsiktighet och god samverkan mellan förvaltningar, bolag, myndigheter och andra organisationer.²

Utredningsuppdraget

I kommunfullmäktiges budget för 2018 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att i samråd med berörda nämnder, utreda och föreslå en mer ändamålsenlig organisation av stadens drogförebyggande arbete.

I budgeten motiverar kommunfullmäktige uppdraget på följande sätt:
”Ungdomar i riskzonen, organiserad brottslighet, kvinnofrid och våld i nära relationer, hatbrott, drogförebyggande insatser och säkerhet i trafiken och i den offentliga miljön är prioriterade områden. Malmö stads verksamheter och metoder ska anpassas så att alla kan använda sig av och delta i samhällets utbud”.

I uppdragsbeskrivningen ligger fokus på att tydliggöra och definiera det drogförebyggande arbetet samt att i samverkan med berörda förvaltningar föreslå hur arbetet ska organiseras. I uppdraget ingår också att redovisa eventuella ekonomiska konsekvenser och hur Malmö stads kontakter med Länsstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen och Tullverket inom området bör utformas.

Utredningens tillvägagångssätt

I november 2018 bildades en arbetsgrupp ledd av stadskontoret. I arbetsgruppen finns representanter från arbetsmarknads- och socialförvaltningen, grundskoleförvaltningen, gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen, kulturförvaltningen, fritidsförvaltningen och stadskontoret. Arbetsgruppen har identifierat en rad utmaningar som därefter har diskuterats med *Samverkan barn och unga Malmö* (SBUM).³

Arbetsgruppen har etablerat kontakt med ANDT-länssamordnarna vid Länsstyrelsen för att få stöd i implementeringen av den nationella ANDT-strategin 2016-2020.⁴ Likaså har arbetsgruppen tagit kontakt med Studenthälsan vid Malmö Universitet.

² Hämtat 190619 från

https://komin.malmo.se/download/18.33cd1680168dd8286d46a809/1550050779015/Omradesprofil+2018+Hermodsdal%2C+Gullviksborg+och+Nydala_190212.pdf#search='drogf%C3%83%C2%B6rebygg'

³ SBUM består av representanter från förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen (sammankallande), gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen, arbetsmarknads- och socialförvaltningen, funktionsstödsförvaltningen och stadskontoret.

⁴ Länsstyrelsen har ett särskilt ansvar för att samordna och utveckla det förebyggande arbetet mot alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT) i länet. Målet är ett samhälle fritt från narkotika och dopning, minskade medicinska skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk.

Arbetsgruppen har också fört samtal med tillståndsenheten⁵, avdelning arbetsmarknad och strategiska avdelningen⁶ vid arbetsmarknads- och socialförvaltningen, Mottagning Maria Malmö⁷ samt FINSAM i Malmö⁸ som alla bedriver verksamhet med koppling till alkohol, narkotika, doping, tobak och spel inklusive gaming.

Den 11 juni 2019 tog kommunstyrelsen beslut om att godkänna *Delrapport – Uppdrag budget 2018 – En mer ändamålsenlig organisation av stadens drogförebyggande arbete* som beskriver uppdraget relaterat till styrdokument, definitioner och pågående arbete.

Under sommaren och hösten 2019 har arbetsgruppen i dialog med stadens förvaltningar kartlagt pågående arbete. Samtal har också förts med enheten Malmö Turism på stadskontoret samt med föreningsavdelningen på fritidsförvaltningen.

Nationell ANDT-strategi 2016-2020

I februari 2016 beslutade regeringen om en förnyad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken, den så kallade ANDT-strategin som avser perioden 2016-2020. Strategin utvecklar den tidigare strategin för åren 2011–2015 genom att ta tillvara de erfarenheter och den kunskap som kommit fram under den perioden. Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Tullverket och Länsstyrelserna har alla särskilda uppdrag kopplat till den nationella strategin.

Strategin för att uppnå det övergripande målet i ANDT-strategin består av tre delar: ett samhälle fritt från narkotika och doping, minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk.

Strategin innehåller sex mål som tillsammans ska bidra till att uppnå det övergripande målet;

1. Tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak ska minska.
2. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel och tobak eller debuterar tidigt med alkohol ska successivt minska.
3. Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska.

⁵ Tillståndsenheten handlägger ärenden som gäller alkoholservingstillstånd samt folköls- och tobaksförsäljning. Enheten har även tillsyn över restauranger som har serveringstillstånd och butiker som säljer folköl och tobak.

⁶ Avdelningens uppdrag spänner över ett flertal av förvaltningens verksamhetsfrågor. Uppdraget är att stödja nämnd, förvaltningsledning och verksamheten att leda, samordna, omvärldsbevaka och följa upp förvaltningens arbete.

⁷ Maria Malmö är en öppenvårdsmottagning för folkbokförda Malmöbor som är upp till 25 år och har problem med alkohol eller droger. Maria Malmö erbjuder kostnadsfri information, rådgivning och behandling för ungdomar och deras anhöriga.

⁸ Den 1 januari 2004 trädde lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser i kraft, i dagligt tal Finsam. Lagen gör det möjligt för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommun och landsting/region att samverka finansiellt inom välfärds- och rehabiliteringsområdet.

4. Kvinnor och män samt flickor och pojkar med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.
5. Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska.
6. En folkhälsobaserad syn på ANDT inom EU och internationellt.

Kopplat till varje mål finns ett antal insatsområden, totalt 23 stycken, som ska styra utvecklingen över perioden 2016–2020. Insatser för att skydda barn och unga mot eget och andras skadliga bruk är grunden för det hälsofrämjande och förebyggande ANDT-arbetet.⁹

Folkhälsomyndigheten ansvarar för att följa upp strategin. Detta gör Folkhälsomyndigheten genom ett antal indikatorer. Dessutom redogör myndigheter med ansvar inom ANDT-området regelbundet för sin verksamhet till Folkhälsomyndigheten.¹⁰

År 2020 är ANDT-strategins sista år och senast den 1 maj 2020 ska Folkhälsomyndigheten inkomma med en samlad uppföljning. Den samlade uppföljningen ska utgöra ett underlag för utformningen av den fortsatta ANDT-politiken och en förnyad strategi. Den förnyade inriktningen kommer gälla 2021-2025.¹¹

Rapportering av uppdraget

Arbetet med att utreda och föreslå en mer ändamålsenlig organisation för stadens drogförebyggande arbete består av två delar:

1. *Delrapport – Uppdrag budget 2018 – En mer ändamålsenlig organisation av stadens drogförebyggande arbete* som beskriver uppdraget relaterat till styrdokument, definitioner och pågående arbete.¹²
2. Denna slutrapport som beskriver pågående arbete med utgångspunkt i dels en kartläggning av förvaltningarnas arbete med den nationella ANDT-strategin, dels en kartläggning av samverkan kring det drogförebyggande arbetet. Även kontakten med berörda myndigheter samt eventuella ekonomiska konsekvenser beskrivs. Slutrapporten innehåller också förslag på hur en mer ändamålsenlig organisation av stadens drogförebyggande arbete ska se ut.

Nationell, regional och lokal styrning samt samordning av det drogförebyggande arbetet

Nationellt

Regeringen driver en folkhälsobaserad narkotikapolitik. Det övergripande målet är som tidigare nämnt ett samhälle fritt från narkotika och dopning,

⁹ Den nationella ANDT-strategin med tillhörande 23 insatsområden finns som bilaga till ärendet.

¹⁰ Exempelvis Länsstyrelsen

¹¹ PROP. 2019/20:1 Utgiftsområde 9, kapitel 4

¹² Delrapporten beslutades av kommunstyrelsen i juni 2019 och finns bifogad till ärendet.

minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk. De preventiva insatserna på befolkningsnivå behöver kompletteras med riktade insatser för personer i en socialt utsatt situation. Ett effektivt förebyggande ANDT-arbete ska därför beakta kön, ålder, socioekonomiska och demografiska faktorer.

Förebyggande insatser vad gäller alkohol, narkotika, dopning och tobak har pågått under lång tid. Från och med den 1 januari 2018 ingår även problem med spel om pengar i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. Utgångspunkten är att spelproblem är ett folkhälsoproblem. Det innebär att det kan ge allvarliga hälsomässiga, sociala och ekonomiska konsekvenser samt bidra till ojämlikhet i hälsa.

I den nationella strategin lyfts tre prioriterade perspektiv som ska genomsyra ANDT-arbetet på alla nivåer; arbetet ska bidra till att öka jämlikheten i hälsa, jämställdhetsperspektivet ska beaktas och barn och unga ska skyddas. Som en del av den svenska folkhälsopolitiken är det angeläget att insatserna inriktas på att åtgärda skillnader mellan kön samt tar hänsyn till socioekonomiska eller demografiska skillnader när det gäller konsumtion eller skadlighet till följd av ANDT. Klyftorna mellan olika grupper är tydliga när det gäller hälsoproblem orsakade av ANDT.¹³

Skyddet för folkhälsan är och ska även fortsatt vara grunden för alkoholpolitiken. Regeringen anser att det är viktigt att bibehålla en restriktiv alkohollagstiftning. En hörnsten i den svenska alkoholpolitiken är Systembolaget.

Regeringen anser att samordningen av arbetet mot dopning behöver öka i hela samhället. Den organiserade idrottsverksamheten i Riksidrottsförbundet genomför insatser mot dopning. Regeringen ser även att Folkhälsomyndighetens arbete mot dopning är betydelsefullt och behöver fortsätta. Viktiga åtgärder är bl.a. stödet till nätverket Prevention av dopning i Sverige (PRODIS) samt förebyggande insatser inom satsningen 100 % Ren Hårdträning, en satsning för trygga dopningsfria miljöer främst vid gym- och träningsanläggningar.¹⁴

Den 14 augusti 2019 presenterade regeringen några nya åtgärder för att bekämpa droghandel och narkotikaanvändning:

- Regeringen kommer vidare att ge Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppdrag att studera narkotikamarknaden i Sverige. Det är drygt tio år sedan liknande studier gjordes och kunskapen behöver uppdateras. Uppdraget ska ge kunskap om narkotikamarknaden och dess konsekvenser, samt hur rättsväsendets och samhällets motåtgärder skulle kunna stärkas.
- I postlagens nuvarande lydelse finns bestämmelser om tystnadsplikt som förhindrar de som bedriver postverksamhet att på eget initiativ kontakta polis eller tull om de misstänker brott genom postbefordran.

¹³ Regional strategi för ANDT-arbetet i Skåne 2018-2020.

¹⁴ PROP. 2019/20:1 Utgiftsområde 9, kapitel 4

Regeringen tillsätter därför en utredning som ser över postlagen och förutsättningarna för att kontrollera försändelser i detta avseende.

- Regeringens förnyade strategi för ANDT-området (alkohol, narkotika, dopning och tobak) ska ha ett ökat fokus på narkotikaprevention. Den förnyade inriktningen kommer börja gälla från 2021, då den innevarande löper ut.¹⁵

Polisens arbete och ansvar

En av polisens viktigaste uppgifter är att förebygga och förhindra att brott sker. Relaterat till ANDT är polisens uppgift att bidra till att tillgången till narkotika i samhället minskar. Eftersom narkotikabrott handlar om allt från personligt bruk och innehav till narkotikaproduktion och handel sker polisens arbete på flera olika nivåer. Andra uppgifter är att stoppa langning av alkohol till ungdomar, förhindra olaglig tobaksförsäljning och minska tillgången till dopningsmedel. Polisen arbetar med att identifiera och ingripa mot langare och smugglare. Det kan exempelvis ske genom att polisen bedriver spaning mot misstänkta personer. Polisen har även ansvar för att anmäla LOB¹⁶ till socialtjänsten som i sin tur utreder om personen behöver hjälp med missbruk och beroende.

I syfte att minska tillgången på narkotika i samhället har regeringen gett ett uppdrag till Polismyndigheten att förstärka sin bekämpning av illegal handel med narkotika.¹⁷ Polismyndigheten ska redovisa uppdraget senast den 31 oktober 2021. En delredovisning ska lämnas senast den 30 juni 2020.¹⁸

Tullverkets arbete och ansvar

Tullverket ska bidra till ett väl fungerande samhälle för allmänhet och företag samt motverka brottslighet. Att förhindra smuggling av narkotika och vapen liksom att förhindra storskalig eller frekvent illegal införsel av alkohol och tobak är särskilt viktigt samtidigt som insatserna måste balanseras mot myndighetens ansvar inom samtliga risk- och restriktionsområden. Tullverket ska redovisa resultatet av kontrollverksamheten avseende smuggling av narkotika och vapen samt storskalig eller frekvent illegal införsel av alkohol och tobak. I regeringens budgetproposition för 2020 föreslås Tullverkets anslag att ökas med 40 miljoner kronor 2020 för att förstärka Tullverkets verksamhet. Anslaget beräknas öka varaktigt fr.o.m. 2021 med 40 miljoner kronor. Förstärkningen innebär bl.a. att myndighetens närvaro vid gränserna kan öka.¹⁹

Socialstyrelsens arbete och ansvar

Målsättningen med Socialstyrelsens arbete relaterat till området är att alla som behöver missbruks- och beroendevård ska få god vård utifrån bästa tillgängliga kunskap. ANDT-S innebär frågor om alkohol, narkotika, dopning, tobak och

¹⁵ Hämtat 190814 från <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/08/nya-atgarder-for-att-skarpa-arbetet-mot-narkotika/>

¹⁶ Lagen om omhändertagande av berusade personer m.m.(1976:511)

¹⁷ Justitiedepartementet, *Uppdrag till Polismyndigheten att förstärka bekämpningen av illegal handel med narkotika*. Ju2019/02681/PO

¹⁸ Den 14 augusti 2019 presenterade regeringen några nya åtgärder för att bekämpa droghandel och narkotikaanvändning där detta var en.

¹⁹ PROP. 2019/20:1 Utgiftsområde 3, kapitel 4.5

spel. Socialstyrelsen tillhandahåller kunskap, vägledning och stöd i hur vården bör och kan utformas för att personer med missbruk och beroende ska få god vård, information om vad som gäller och hur verksamheter ska arbeta samt uppföljningar, statistik och analyser av den nationella utvecklingen.

Den 25 augusti 2018 presenterade regeringen ett uppdrag till Socialstyrelsen om att kartlägga förekomsten av samsjuklighet i form av psykisk ohälsa och beroendeproblematik. Socialstyrelsen ska även analysera hur samverkan mellan olika verksamheter fungerar, och hur denna påverkar förutsättningarna för en god vård och omsorg. Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 november 2019.²⁰

Folkhälsomyndighetens arbete och ansvar

Folkhälsomyndigheten har i uppdrag att stödja genomförandet av regeringens samlade strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016–2020 (ANDT-strategin). I uppdraget ingår att verka för nationell samordning och för ett effektivt och kunskapsbaserat arbete. Detta innebär bland annat att ansvara för en samlad verksamhetsrapportering på området och för att utveckla och förvalta de uppföljningssystem som behövs. Arbetet ska utgöra ett stöd till strategisk planering och ANDT-förebyggande arbete på nationell, regional och lokal nivå.

Regionalt

Länsstyrelsernas arbete och ansvar

Länsstyrelsen samordnar länets ANDT-förebyggande arbete genom utbildning och stöd till kommuner, och tillsyn av kommunens kontroller av bland annat serveringstillstånd. Länsstyrelsen har ett särskilt ansvar för att samordna och utveckla det förebyggande arbetet mot alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT) i länet. Målet är ett samhälle fritt från narkotika och dopning, minskade medicinska skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk. Länsstyrelsen har även ett uppdrag att stödja arbetet med att förebygga spel om pengar och spelproblem. Det finns ingen statlig myndighet som direkt arbetar med frågan kring problematiskt datorspelande. Däremot är frågan relevant för flera myndigheter.²¹

Den regionala ANDT-samordningsfunktionen på länsstyrelserna – de så kallade ANDT-samordnarna – är viktiga för att kunna väga samman nationell kunskap med lokala och regionala förutsättningar. En välfungerande samverkan mellan den regionala samordningen och tillsynen är också av stor betydelse för genomförandet av ANDT-strategin.

²⁰ Hämtat 191009 från <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2018/08/kombination-av-psykisk-ohalsa-och-beroende-kartlaggs/>

²¹ FINSAM i Malmö 2019. *Problematiskt datorspelande. Kunskapssammanställning och en bild av förekomsten i Malmö.*

Region Skånes arbete och ansvar

Region Skåne genomför regelbundet folkhälsoenkäter avseende såväl unga som vuxna som är bosatta i Skåne. Undersökningarna resulterar i följande rapporter:

- Folkhälsorapport Barn och föräldrar i Skåne
- Folkhälsorapport Barn och unga i Skåne
- Folkhälsorapport Skåne (18-80 år).²²

Lokal styrning och samordning

Malmö stad bedriver redan ett drogförebyggande och behandlande arbete men det finns ett behov av att vidareutveckla det för att arbeta på tvärs och i samverkan. Dels för att se hur vi ligger till i förhållande till de relevanta insatsområdena i den nationella ANDT-strategin, men framförallt för att bidra till att skapa bästa möjliga förutsättningar för en socialt hållbar stad.

Sedan 1990-talet har storsatsningarna i Malmös utsatta områden avlöst varandra; *En drogfri framtid*, *Välfärd för alla*, *Storstadssatsningen* och *Områdesprogrammen*. Alla med den goda intentionen att göra skillnad på riktigt. Med den nya organisationen för det förebyggande och behandlande arbetet är målet inte enbart att nå boende i Malmös utsatta områden, utan att nå alla som bor och lever i staden.

Då det drogförebyggande och behandlande arbetet har inverkan på såväl trygghet och hälsa som ekonomi förväntas det även bidra till att utjämna skillnader i jämlikhet och jämställdhet. Det handlar inte minst om att se till barnets rättigheter.²³ Genom att dra nytta av erfarenheter från de olika storsatsningarna och Communities That Care (CTC)²⁴ och samordna dessa med brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder vill vi skapa en organisation för det drogförebyggande arbetet som håller i längden.

Sedan våren 2019 har stadens linjeverksamheter delats in i fyra kluster för att underlätta samordningen.

- Teknik - fastighets- och gatukontoret, stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen och serviceförvaltningen
- Pedagogik - förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen, gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen, fritidsförvaltningen och kulturförvaltningen
- Sociala frågor - arbetsmarknads- och socialförvaltningen, funktionsstödsförvaltningen och hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen
- Malmö stads bolag - Malmö Stadshus AB och kommunens bolag

²² Region Skåne genomför återkommande tre stora undersökningar för att ta reda på hur skåningarna lever och mår. Undersökningarna riktar sig till olika åldersgrupper och täcker tillsammans in hela Skånes befolkning, ”från vaggan till graven”.

²³ Den 13 juni 2018 fattade Riksdagen beslut om att inkorporera konventionen om barnets rättigheter i svensk lag den 1 januari 2020.

²⁴ Communities That Care (CTC) är ett styrsystem för ett långsiktigt, systematiskt socialt preventionsarbete, med målet att möjliggöra goda uppväxtvillkor för barn och unga. CTC handlar om preventionsarbete på universell nivå och arbetet ska implementeras i hela staden 2020-2021.

Malmö har framförallt tre stora utmaningar: det handlar om *bostäder, arbete och utbildning* och *trygghet*. Eftersom staden behöver ha en samlad ansats samlas ett tvärsnitt av förvaltnings- och bolagsdirektörer från olika kluster kring varje utmaning. Uppdraget att leda arbetet roterar mellan direktörerna. Det drogforebyggande arbetet har en tydlig koppling till utmaningen trygghet.

Kommunövergripande samverkan för att uppnå målen

I kommunfullmäktiges budget för 2016, 2017, 2018 och 2019 finns målområde 6. *En trygg stad* med målet *I Malmö ska alla känna sig trygga och vara säkra såväl i hemmet som i stadens offentliga rum.*

I budget 2016 får kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en strategi för Malmö stads förebyggande arbete mot tobak, alkohol och narkotika, för att trygga barn och ungas uppväxtvillkor. Detta är inte genomfört.

I budget 2017 är inriktningen att stärka trygghetsarbetet genom att bland annat förnya samverkansöverenskommelsen med Polisen. Det förebyggande trygghetsarbetet ska stärkas och systematiseras och *"Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utarbeta en metod för det systematiska trygghetsarbetet i Malmö"*. Communities that Care (CTC) har hittills inrättats i 5 av stadens områden²⁵ och kommer att rullas ut över hela staden 2020-2021.

I budget 2018 går det att läsa *"Upplagd trygghet, utsatthet för brott och faktisk säkerhet i det offentliga rummet handlar ytterst om den enskildes tillit, förtroende, sociala förankring och delaktighet. Vi vill därför samverka brett kring de utmaningar som finns."* och kommunstyrelsen ges i uppdrag att *"I samråd med berörda nämnder, utreda och föreslå en mer ändamålsenlig organisation av stadens drogforebyggande arbete"* vilket redovisas i denna slutrapport. Samverkan är centralt, och samma går att utläsa ur ett av uppdragen under målområde 6, *"Arbetsmarknads- och socialnämnden ges i uppdrag att ingå ett handslag med Region Skåne för att säkerställa att personer med missbruks-/ beroendeproblematik och psykisk ohälsa inte faller mellan stolarna"*.

I kommunfullmäktiges budget 2019 utvecklas det trygghetsskapande arbetet ytterligare och kommunstyrelsen ges i uppdrag att *"samordna nämndernas arbete med att öka tryggheten och stärka den sociala hållbarheten med utgångspunkt i statens insatser och medel för att långsiktigt bryta segregationen"*. I kommunstyrelsens nämndsbudget 2019 finns målet *"Senast 31 december 2019 ska en samverkansorganisation inom området brottsprevention mellan Malmö universitet, Malmö stad och polisen vara etablerad"*. Dessa är under utredning.

Sammantaget bör arbetet med de utmaningar som finns ske på tvärs och i samverkan, och förebyggande och behandlande insatser under paraplyt *Trygghet* är ett av de prioriterade områdena tätt sammankopplat med andra preventionsinsatser.

²⁵ Bellevuegården, Bunkeflostrand, Hermodsdal, Kirsebergstaden och Mölllevången.

Andra kommuncentrala styrdokument som kan relateras till det förebyggande och behandlande arbetet

Utöver kommunfullmäktiges budget finns en rad andra styrdokument som kan relateras till det förebyggande och behandlande arbetet.

Kommuncentrala styrdokument

- Avsiktsförklaring och riktlinjer – Malmö stad i samverkan med den sociala ideella sektorn (KS, 2009)
- Folkhälsopolicy för Malmö stad (KF, 2010)
- Plan för kvinnofrid och mot våld i nära relation (KF, 2016)
- Policy för alkohol vid representation i Malmö stad (KF, 2017)
- Riktlinjer avseende alkohol och droger (Arbetsgivarutskottet, 2016)
- Riktlinjer för alkoholservingstillstånd (KF, 2018)
- Rutiner avseende alkohol och droger i Malmö stad (Arbetsgivarutskottet, 2019)
- Trygghets- och säkerhetspolicy för Malmö stad (KF, 2017)

Övriga avtal och överenskommelser

- Lokal överenskommelse om samverkan gällande samarbete mellan Region Skåne och Malmö stad avseende personer med missbruks- och beroendeproblem
- Samverkansöverenskommelse Malmö stad och Polisen 2017-2022
- Överenskommelse för samverkan mellan idéburen sektor i Malmö och Malmö stad (KF, 2017)
- Ramöverenskommelse mellan Region Skåne och Skånes kommuner gällande samarbete avseende personer med missbruks- och beroendeproblem.
- Överenskommelsen psykisk hälsa 2016 – Region Skåne och kommunerna i Skåne, genom Kommunförbundet Skåne, samt brukarföreningarna inom psykiatrin har tagit fram en överenskommelse samt handlingsplan.²⁶

Förvaltningsspecifika styrdokument och rutiner

Under utredningen har det framkommit att några förvaltningar har tagit fram egna förvaltningsspecifika styrdokument och rutiner som kan relateras till det förebyggande och behandlande arbetet. Några listas nedan:

- Arbetsmarknads- och socialförvaltningen – Riktlinjer för Malmö stads missbruks- och beroendevård
- Funktionsstödsförvaltningen - Rutin för agerande vid misstanke om eller upptäckt av missbruk/beroende hos personer som erhåller insatser från funktionsstödsförvaltningen.
- Fritidsförvaltningen – Antidopningspolicy

²⁶ Det finns ett förslag om att *Överenskommelsen psykisk hälsa 2016* slås ihop med *Ramöverenskommelse mellan Region Skåne och Skånes kommuner gällande samarbete avseende personer med missbruks- och beroendeproblem*. Ska beslutas av *Centralt samverkansorgan* hösten 2019.

- Förskoleförvaltningen – Rutin då den som hämtar barnet är drog-/alkoholpåverkad eller våldsam
- Grundskoleförvaltningen - Rutin vid användning av tobak, alkohol, narkotika, doping eller liknande hos elev
- Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen – Drogpolicy
- Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen - Handlingsplan vid misstanke om eller vid konstaterat bruk

Förebyggande och behandlande arbete

I arbetet med att föreslå en mer ändamålsenlig organisation för stadens drogförebyggande arbete måste det Malmö stad gör och erbjuder bygga på bästa tillgängliga kunskap. Det som görs ska gynna Malmöborna och aldrig vara till skada för dem. Kunskap och evidens måste ses som en helhet i arbetet.

Hur faktorerna bästa tillgängliga kunskap, expertis och individens situation, erfarenhet och önskemål vägs samman hänger ihop med lagstiftning, riktlinjer och det Malmö stad sammantaget har kunskap om. När det gäller arbetet med Communities that Care (CTC) finns det vetenskapliga studier som stöd.

När det gäller insatser som används inom socialt arbete finns det få vetenskapliga studier som stöd. Därför är det i vissa fall andra källor, som säger något om nyttan med insatserna, som får vara utgångspunkten vid val av insats. Det gäller därför att vara transparent med vilken kunskap som finns om insatserna samt att följa upp resultatet.²⁷

Både skola och socialtjänst har enligt lag en skyldighet att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete i sina verksamheter.

- Skollagen innehåller ett tydligt krav på systematiskt kvalitetsarbete. Varje huvudman, förskoleenhet och skolenhet inom skolväsendet ska systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå leds av rektor och ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.²⁸
- Vårdgivaren, eller den som bedriver socialtjänst, eller verksamhet enligt LSS ansvarar för att det finns ett ledningssystem för verksamheten. Den som bedriver verksamheten ska med stöd av ledningssystemet planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten.²⁹

Även inom antidopingarbetet utvärderas och utvecklas arbetsmetoderna ständigt. Olika forsknings- och utvecklingsinsatser initieras och genomförs i syfte att öka kunskapen om dopingen inom idrotten, samt olika metoder att förebygga, minska och upptäcka doping.³⁰

²⁷ Hämtat 190918 från <https://www.socialstyrelsen.se/utveckla-verksamhet/evidensbaserad-praktik/arbete-evidensbaserat/>

²⁸ Skollagen 2010:800. Kapitel 4 Kvalitet och inflytande, 3§ och 4§

²⁹ Hämtat 191014 från <https://www.socialstyrelsen.se/utveckla-verksamhet/Ledningssystem/>

³⁰ Hämtat 190819 från <https://www.rf.se/Arbetsrum/SvenskAntidoping/Antidopingarbetet/OmSvenskAntidoping/>

Preventionsnivåer

Preventionsvetenskap är ett multidisciplinärt ämne och många olika typer av insatser och åtgärder såsom regleringar, utbildning, specifika interventioner, hälsofrämjande insatser och socialpolitiska åtgärder kan beskrivas som förebyggande. Många av insatserna har dessutom inverkan på fler områden. Prevention brukar delas in i tre olika typer:

- Universell prevention

Riktat sig till en hel population, t ex befolkningen i stort eller en hel skola. Ett exempel på hur Malmö stad arbetar med universell prevention är arbetet med Communities that Care (CTC). En struktur och ett styrsystem för ett hälsofrämjande och problemförebyggande arbete som är baserat på folkhälsovetenskap.

CTC bygger på att i kunskapsallianser³¹ mäta, analysera och påverka de bakomliggande faktorer som ökar sannolikheten för att olika problem ska uppstå, samtidigt som boende, frivilligsektorn, näringsliv m.fl. i lokalsamhället mobiliseras i ett strategiskt, strukturerat hälsofrämjande arbete – för att främja sunda värderingar och hälsosamma val hos barn och unga. CTC är även en modell för att i lokalsamhället arbeta systematiskt och konkret för social hållbarhet, utifrån hälsans bestämningsfaktorer som är påverkbara på det lokala planet.³²

Till den universella preventionsnivån räknas även skolsköterskornas hälsosamtal, fältverksamhet exempelvis Fältgruppen Malmö och Socialarbetare för unga (SFU), familjecentraler samt informationsinsatser som ökar medvetenheten och höjer kunskapen om att utsatthet för våld kan ge en ökad risk för missbruk.

- Selektiv prevention

Riktat sig till vissa undergrupper där risken för att utveckla ett problematiskt beteende är större än i andra grupper. Några exempel på hur Malmö stad arbetar med selektiv prevention är att erbjuda olika typer av föräldraskapsstöd i form av; COPE, Trygghetscirkeln, Mammakraft, BIFF och ALLT.³³

- Indikerad prevention

Riktat sig till högriskindivider som har begynnande problem. Här eftersträvas större beteendeförändringar eftersom en problematik redan

³¹ Kunskapsallianser är ett sätt att engagera människor och demokratisera styrningen. Det innebär fördelning av makt och ett verkligt inflytande i beslutsprocesser och verksamheter.

³² STK-2016-166 CTC - Ett styrsystem för prevention

³³ COPE är en föräldrautbildning för de med barn i åldern 3-12 år som vill stärka relationen till barnet samt träffa andra föräldrar. Trygghetscirkeln är en kostnadsfri kurs för föräldrar med barn i olika åldrar som fokuserar på samspelet mellan föräldrar och barn. Mammakraft är kursen för den som vill känna sig tryggare i sitt föräldraskap och samtidigt träffa andra mammor. Barn i Föräldrars Fokus (BIFF) är en kurs för föräldrar som har separerat och som inte kommer överens i frågor som rör deras gemensamma barn. ALLT är ett program som förbereder barn för skoltiden. Hämtat från www.malmo.se 190404.

är etablerad.³⁴ Exempel på hur Malmö stad arbetar med indikerad prevention är stöd för föräldrar med psykisk ohälsa genom ALMA och ALHVAs spädbarnsteam.³⁵

Förutom arbetet utifrån de tre preventionsnivåerna sker ett främjande arbete i stadens förskole- och skolverksamheter, kultur- och fritidsverksamheter samt vid stadens andra mötesplatser.

I förskolan och skolan sker arbetet genom dess grunduppdrag enligt läroplanerna³⁶ och inom kultur- och fritidsverksamheterna sker det genom grunduppdraget att erbjuda barn, ungdomar, vuxna och äldre en meningsfull fritidssysselsättning, aktiv fritid och möjligheter till deltagande i stadens kulturliv. Utformningen av stadens infrastruktur och miljö påverkar också, vilket gör att även stadens tekniska förvaltningar ingår i arbetet.

Drogförebyggande arbete ur ett Malmöperspektiv

Drogförebyggande arbete sett till den nationella ANDT-strategin handlar om alkohol, narkotika, doping och tobak. I Malmö föreslås det drogförebyggande arbetet även inkludera läkemedelsmissbruk samt spelberoende inklusive gaming.

Att Malmö stad föreslår att ha med läkemedelsmissbruk har att göra med den snabba ökningen av Tramadol-användning bland unga i Malmö. Öppenvårdsmottagningen Maria Malmö har under perioden december 2018 – 2019 bedrivit *Tramadolprojektet* under ledning av Gunilla Alväng, socionom från Malmö stad och Alexander Holmstedt, specialistsjuksköterska från Region Skåne. Tramadolprojektet finansierades av FINSAM i Malmö och har kartlagt målgruppen med ett Tramadolmissbruk. Maria Malmö samverkar även med elevhälsoteamen på de kommunala gymnasieskolorna i Malmö och nästa steg är att inleda ett samarbete med arbetsmarknadsenheten UngMalmö som hjälper unga till arbete och sysselsättning.³⁷

Av de ungdomar som under 2014-2017 sökt sig till Maria Malmö uppger 34% att de tagit Tramadol³⁸. 6% av av de ungdomar som under 2014-2017 sökt sig

³⁴ Folkhälsomyndigheten (2018). Hämtat 181107 från <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/alkohol-narkotika-doping-tobak-och-spel-andts/narkotika-och-halsofarliga-varor/forebyggande-arbete/vad-ar-prevention/>

³⁵ ALMA vänder sig till gravida kvinnor, samt barn och föräldrar där en förälder lider av psykisk ohälsa. ALHVA vänder sig till nyblivna föräldrar med psykisk ohälsa och stora svårigheter. Föräldrarna kan beviljas hembaserad behandling under sitt barns första levnadsår. Syftet är att förbättra dessa barns start i livet.

³⁶ Läroplan 2018 för förskolan, Läroplan Lgr11 för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet, Läroplan Gy11 för gymnasieskolan

³⁷ Hämtat 190808 från https://www.finsam.se/wps/portal/Finsam?urile=wcm:path:/Portal+Site/Z6_00000000000000000000A0/Z6_0242HB82JGB2E0AK65V8R53002/Z6_0242HB82JGRPE0A44K6BNL2GO2/unikt-finsamprojekt-kartlagger-tramadolmissbruk-i-malmo

³⁸ Tramadol är en opioid som från början var ett antidepressivt medel, vid psykisk ohälsa har Tramadol initialt effekten att man mår bättre. Tramadol är både aktiverande och sederande.

dit uppger Tramadol som sin primär drog. I projektet har man tittat på skillnader mellan de som tar Tramadol kontra de som inte tar Tramadol. Några saker skiljer dem åt;

- i högre grad dömda för brott
- oftare hamnar utanför sysselsättning,
- högpresterande, ofta universitetsstudenter

Att Malmö stad föreslår att ha med spelberoende och gaming beror på att problem med spel om pengar sedan den 1 januari 2018 ingår i socialtjänstlagen. För personer med spelproblem och deras anhöriga, erbjuder Öppenvårdshuset Gustav behandling och rådgivning för personer bosatta i Malmö. Även sjukvården i Region Skåne erbjuder spelberoendebehandling. För yrkesverksamma erbjuder Öppenvårdshuset Gustav återkommande informationsmöten kring spelberoende och behandling.³⁹

Uppskattat förekomst av datorspelsberoende i ungdomsgruppen kan antas ligga mellan 1–2 procent i en svensk kontext. Pojkar är överrepresenterade. Det finns en samsjuklighet med psykiatrisk problematik. Forskning visar att det finns en koppling mellan problematiskt datorspel och spel om pengar. Kartläggningen i Malmö visar att många organisationer direkt eller indirekt ställer frågor kring datorspel och skärmbeteende. Däremot saknas det rutiner och en tydlig och uttalad ansvarsfördelning i frågan. Förekomsten är hög bland pojkarna inskrivna på BUP Mellanvården och bland de unga vuxna som tar del av det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) på UngMalmö.⁴⁰

Kartläggning av förvaltningarnas arbete och samverkan

För att veta hur en mer ändamålsenlig organisation av det drogförebyggande arbetet behöver se ut har en kartläggning av pågående arbete relaterat till den nationella ANDT-strategin 2016-2020 samt samverkan och i vissa fall överenskommelse relaterat till det drogförebyggande arbetet genomförts. Som en del i kartläggningen ingår även pågående arbete relaterat till läkemedelsmissbruk och spelberoende inklusive gaming som inte omfattas av den nationella strategin men som Malmö stad anser ska ingå i det drogförebyggande arbetet.

Utöver de personer som ingår i arbetsgruppen har förvaltningarna, som inte finns representerade där, via förvaltningsdirektörerna utsett kontaktpersoner som bidragit med information och underlag. Som tidigare nämnts ligger mycket av det drogförebyggande arbetet inom ramen för nämndernas grunduppdrag.

Debutåldern för Tramadol är oftast 16 år och leder till ett blandmissbruk. Cannabis och tramadol är en populär kombination.

³⁹ Hämtat 191014 från <https://komin.malmo.se/Arbetsfalt-verksamheter/Individ--familj/Verksamheter/Missbruks--och-beroendevard/Oppenvardshuset-Gustav/Oppenvardshuset-Gustav/KBT-baserad-gruppbehandling-for-spelare.html>

⁴⁰ FINSAM (2019). *Problematiskt datorspelande Kunskaps-sammanställning och en bild av förekomsten i Malmö.*

Kartläggningen ger en nulägesbild som bekräftar att vi sammantaget gör en lång rad förebyggande och behandlande insatser relaterat till den nationella ANDT-strategin och dess 23 insatsområden samt att samverkan sker på olika nivåer och med olika instanser.

Kartläggningen visar också att det förekommer nätverk och möten utan tydliga syften och uppdrag. Det finns behov av att styrning av samverkan i respektive förvaltning integreras i befintliga styrsystem, föreslagsvis med central samordning, så att gemensamma prioriteringar och avsiktsförklaringar med tydligt mål, syfte, uppdrag och åtgärder till förvaltningarna kan beslutas där.

Genom att identifiera gemensamma arbetssätt i förhållande till stadens utmaningar och gemensamt prioriterade målgrupper kan nätverken användas som en plattform för att skapa samsyn. För att nå dit kan det även finnas behov av kompetenshöjande insatser.

Övergångar, såväl fysiska, psykiska som organisatoriska utgör riskmoment. Behov av att identifiera vilka dessa är och stärka strukturerna genom tydligare rutiner. För att lyckas med det drogförebyggande arbetet finns inte enbart en lösning som kan tillhandahållas av en förvaltning, samarbete behövs.

Kartläggningen visar att det drogförebyggande arbetet behöver ha en styrande funktion på operativ nivå. Genom att förhindra parallella nätverk med likartade syften uppnås resurseffektivitet, samordning och helhetsperspektiv.

Hela kartläggningen presenteras som en bilaga till denna slutrapport.

Förslag på hur en mer ändamålsenlig organisation av stadens drogförebyggande arbete ska se ut

Några utgångspunkter

Kartläggningen av arbetet relaterat till den nationella ANDT-strategin och stadens samverkan kring det drogförebyggande arbetet visar att Malmö stad bedriver verksamhet som samstämmer med de 23 insatsområdena. Det som saknas är en modell för central styrning och samordning, dels för att undvika parallella nätverk och samarbetsytter med liknande fokus, dels för att få en överblick av arbetet som görs för att kunna genomföra förbättringar där det behövs. Det finns även behov av att skapa samsyn och höja medvetenheten om preventionsområdets komplexitet.

Det krävs också ett långsiktigt arbete för att skapa likvärdiga förutsättningar för Malmöbor som behöver stöd och hjälp, oavsett var i staden de bor. Ansvar för verksamheter relaterade till det drogförebyggande arbetet faller under flera nämnders reglementen.

Då det, som tidigare nämnts, redan pågår ett drogförebyggande arbete i förvaltningarna är behoven i dagsläget kopplade till samordning och vidareutveckling av det befintliga arbetet. Som utgångspunkt används de sex målen i den nationella ANDT-strategin men förslaget är att också inkludera arbete relaterat till läkemedelsmissbruk och spelberoende inklusive gaming. Den nationella ANDT-strategin gäller 2016-2020 och en ny ANDT-strategi är

på gång för 2021-2025. Malmö stads avsikt är att ha en långsiktig och hållbar organisation för det drogförebyggande arbetet som fungerar oavsett om det finns en nationell ANDT-strategi eller inte.

Följande uppdrag och utvecklingsarbeten bör bevakas i det fortsatta drogförebyggande arbetet:

- Communities that care (CTC) – som rullas ut för hela staden 2020-2021
- Tidiga samordnade insatser (TSI) – Socialstyrelsens utvecklingsprojekt
- Samverkansorganisation inom området brottsprevention mellan Malmö universitet, Malmö stad och polisen.
- Effektiv samordning för trygghet (EST)⁴¹
- Översyn av samverkan mellan funktionsstödsförvaltningen och arbetsmarknads- och socialförvaltningen – styrgrupp socialpsykiatri

Organisatorisk placering och samordning

En mer ändamålsenlig organisation av stadens drogförebyggande arbete hör tydligt samman med *Trygghet*, en av Malmös tre identifierade stora utmaningar. Stadens ledningsgrupp bör förslagsvis ha ansvaret för styrning och samordning av det drogförebyggande arbetet där det operativa ansvaret föreslås ligga på en lokalt förankrad samverkansgrupp. Utifrån befintlig organisation skulle det tvärsnitt av förvaltnings- och bolagsdirektörer ur stadens ledningsgrupp som samlas kring utmaningen *Trygghet* förslagsvis ha ansvaret för styrning och samordning av det drogförebyggande arbetet och den lokalt förankrade samverkansgruppen utgörs av *Exekutivt områdesteam (XO)*.

Utöver detta föreslås en samordnare för det drogförebyggande arbetet som knyts till den lokalt förankrade samverkansgruppen som ständigt adjungerad vid dess sammanträden. Samordnaren föreslås ha sin hemvist på stadskontorets analys- och hållbarhetsavdelning och föreslås:

- ansvara för Malmö stads kontakt med Länsstyrelsen och utgöra stadens kontaktperson i det regionala samarbetet.
- hålla styrgrupp och den lokalt förankrade samverkansgruppen informerade om det som sker regionalt och nationellt relaterat till området.
- ansvara för att www.malmo.se och Komin hålls uppdaterat med relevant innehåll relaterat till området.
- föra regelbunden dialog med stadens övriga samordnare med nära koppling till det drogförebyggande arbetet (exempelvis dopningsamordnaren på fritidsförvaltningen, samordnaren för arbete med kvinnofrid och våld i nära relationer, samordnaren för arbete mot hatbrott etc.).

⁴¹ Metoden går ut på att en organisation finns uppbyggd för att kunna upprätta en samlad lägesbild mellan polisen, kommunen och fastighetsägare. Organisationen når ända ut till lokala områdesgrupper med representanter från områdena..

Samordnaren föreslås finansieras inom ramen för befintlig budget.

Representanterna i den lokalt förankrade samverkansgruppen föreslås ansvara för att hålla den egna förvaltningen uppdaterade på det som är gemensamt för staden samt hålla samordnaren uppdaterad med vad som är aktuellt i den egna förvaltningen.

Stadens ledningsgrupp, den lokalt förankrade samverkansgruppen och samordnaren föreslås utgöra stadens drogförebyggande organisation.

Kontakten med berörda myndigheter och andra externa parter

Inom det preventiva arbetet arbetar Malmö stad med brotts- och drogförebyggande samt trygghetsskapande åtgärder i bred samverkan med andra aktörer både inom och utom kommunen. Detta sker via tillämpning av lagar och nationella riktlinjer, genom regionala och lokala överenskommelser, via övergripande system och gemensamma prioriteringar.

De primära samarbetsparterna relaterat till det förebyggande och behandlande arbetet för Malmö stad i dagsläget är Polisen, Tullverket, Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Länsstyrelsen och Region Skåne. Sekundära samarbetspartners är näringsliv och idéburen sektor. Då kontakterna med berörda myndigheter och andra externa parter är välfungerande föreslås inga förändringar utöver samarbetet med Länsstyrelsen som beskrivs längre ner.

Samarbetet med polisen sker med utgångspunkt i *Samverkansöverenskommelse Malmö stad och Polisen 2017-2022*

Samarbetet med Tullverket sker i första hand genom tillsynsenheten vid arbetsmarknads- och socialförvaltningen samt miljöförvaltningen.

Samarbetet med Länsstyrelsens ANDT-samordnare har återupptagits under 2019 efter ett långt uppehåll vilket förutsätter att det finns en samordnare i Malmö stad som agerar kontaktperson för staden gentemot Länsstyrelsen på samma vis som övriga skånska kommuner.

Samarbetet med Socialstyrelsen sker främst via de olika nätverk där arbetsmarknads- och socialförvaltningen, funktionsstödsförvaltningen och hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen ingår, men också genom att ta del av utbildningar och annat stöd som kan behövas vid prioriteringar av insatser eller ge vägledning om vilka behandlingar och metoder som olika verksamheter i vård och omsorg bör satsa resurser på.

Samarbetet med Folkhälsomyndigheten sker genom arbetsmarknads- och socialförvaltningen, funktionsstödsförvaltningen, grundskoleförvaltningen, gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen samt hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen främst relaterat till psykisk ohälsa.

Samarbetet med Region Skåne och dess behandlande institutioner sker i första hand genom arbetsmarknads- och socialförvaltningen, hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen och funktionsstödsförvaltningen

Samarbete med näringsliv och idéburen sektor sker framförallt via tillsynsenheten, miljöförvaltningen, *Malmö Turism* men också via arbetsmarknads- och socialförvaltningen, funktionsstödsförvaltningen, hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen, kulturförvaltningen, fritidsförvaltningen samt de tre skolförvaltningarna.

Därutöver finns relationer med ytterligare instanser som:
Brottsförebyggande rådet • Konsumentverket • Kriminalvården • Kustbevakningen • Läkemedelsverket • Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd • Statens institutionsstyrelse • Statens skolverk • Trafikverket, • Transportstyrelsen

Ekonomiska konsekvenser

Samordnaren med föreslagen hemvist på stadskontorets analys- och hållbarhetsavdelning föreslås finansieras inom ramen för befintlig budget.

Enligt budgetpropositionen för 2020 är utgiftsutvecklingen inom folkhälsopolitiken nedåtgående. Utfallet 2018 blev 181 miljoner kronor följt av 166 miljoner kronor för januari-juni 2019 och 157 miljoner kronor för juli-december 2019. Inför 2020-2022 föreslås 96 miljoner kronor per år.⁴² Hur detta kommer att påverka Folkhälsomyndighetens arbete med frågorna och vidare Länsstyrelsernas arbete med att samordna kommunernas ANDT-arbete är inte kommunicerat. För genomförande av nuvarande ANDT-strategi har regeringen avsatt 18,5 miljoner kronor år 2019 och för Länsstyrelsernas ANDT-samordning 30 miljoner kronor 2019. Länsstyrelsen i Skåne har fått indikationer på att de 30 miljoner kronorna kommer att minska med dryga hälften till 19 miljoner kronor per år för 2020-2022

I Malmö stad ingår det drogförebyggande arbetet på främjande, universell, selekterad och indikerad nivå i flertalet nämnders grunduppdrag utifrån lagstiftning och finansieras inom ramen för befintlig budget.⁴³ Andra nämnder har inte det drogförebyggande arbetet som en del av grunduppdraget men deltar ändå på grund av den kommunala målstyrningen och det gemensamma arbetet med Agenda 2030.

Arbetet med Communities that Care (CTC) finansieras genom att berörda nämnder fått en budgethöjning, det vill säga ett permanent tillskott.⁴⁴ Communities that Care ska rullas ut för hela staden 2020-2021 och då också involvera fler nämnder. En budgethöjning kommer då att göras på samma vis som med de nuvarande. Samordningen av Communities that Care (CTC) ligger under stadskontorets *Analys- och hållbarhetsavdelning*.

⁴² PROP. 2019/20:1 Utgiftsområde 9, Kapitel 4.2 Utgiftsutveckling

⁴³ Skollag (2010:800), Hälso- och sjukvårdslag (2017:30), Socialtjänstlag (2001:453), Lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

⁴⁴ Kommunbidragsreglering mellan kommunstyrelsen och FSKN, GRN, ASN, FRN och KN för finansiering av respektive nämnds kostnader inom Communities that Care, CTC för 2018 och kommande år (STK-2018-805).